

«Ο ΖΩΗΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ-ΜΙΑ ΝΕΑ ΑΡΧΗ»:

Εκπαιδευτικό λογισμικό για τη σεξουαλική Αγωγή στο νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου»

Αθανάσιος Γκαϊδατζόγλου, Δημήτριος Ξαγοράρης, Παναγιώτα Τσαμπάζη,
Εκπαιδευτικοί, μεταπτυχιακοί φοιτητές της «Πληροφορικής στην Εκπαίδευση»
agaidats@yahoo.gr, xagorarisdim@yahoo.com, deboisp@yahoo.gr,

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την εργασία αυτή παρουσιάζεται η πολυμεσική εφαρμογή «Ο Ζώης και Ζωή-Μια νέα αρχή», τα παιδαγωγικά της χαρακτηριστικά και οι προοπτικές εφαρμογής της στην Ευέλικτη Ζώνη των Μικρών τάξεων του Δημοτικού Σχολείου και του Νηπιαγωγείου. Γενικός σκοπός της εφαρμογής είναι να βοηθήσουμε τα παιδιά να εξερευνήσουν τους παράγοντες που συνθέτουν την ανθρώπινη σεξουαλικότητα και με την παρέμβασή μας να **αντισταθμίσουμε** την ανεπίσημη και εμπειρική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Συνοπτικά απώτερος σκοπός μας είναι η μελλοντική σεξουαλική υγεία των παιδιών, δηλαδή η ισορροπία μεταξύ των τριών διαστάσεων της υγείας: της σωματικής, της συναισθηματικής και της κοινωνικής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ- ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ

Τα παιδιά στην καθημερινή τους ζωή βομβαρδίζονται με πληροφορίες, που σχετίζονται με την σεξουαλική ζωή και συμπεριφορά, από την τηλεόραση, τα περιοδικά και τις συζητήσεις των μεγάλων. Επικρατεί όμως άγνοια, ημιμάθεια και διαστρέβλωση στο κομμάτι που αφορά την πληροφόρηση σχετικά με το θέμα. Τα παιδιά και οι έφηβοι ξέρουν πολύ λίγα, γιατί δεν υπάρχει ενημέρωση ή δε γίνεται με το σωστό τρόπο.

Παρ' όλο το αυξημένο ενδιαφέρον των γονιών για την σεξουαλική ενημέρωση των παιδιών τους, λόγω των δυσκολιών του θέματος, διστάζουν να απαντήσουν με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις τους, είτε γιατί δεν έχουν τις επαρκείς γνώσεις είτε γιατί θεωρούν ότι είναι προτιμότερο να γίνει η ενημέρωση από πιο ειδικούς.

Για να κατανοήσουμε το περιεχόμενο του όρου «σεξουαλική διαπαιδαγώγηση», θα πρέπει να εξετάσουμε την έννοια της σεξουαλικότητας.

Με τον όρο «σεξουαλικότητα» εννοείται η ανδρική ή η γυναικεία φύση, η ιδιαιτερότητα του προσώπου ως προς το φύλο, δηλαδή η σεξουαλική ταυτότητα, που χαρακτηρίζει κάθε άνθρωπο και αναπτύσσεται σε αυτόν σταδιακά από τη στιγμή της σύλληψης και μετά. Επηρεάζει όλη την ύπαρξη του ανθρώπου, τη συμπεριφορά του, το χαρακτήρα, τη κοινωνικότητα, τη συναισθηματική του κατάσταση, τον όλο τρόπο βίωσης και τη στάση του απέναντι στο κόσμο και τη ζωή (Κρουσταλάκη, 2005).

Το ελληνικό σχολείο δεν έχει ακόμη αναλάβει επίσημα τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Η Ελλάδα είναι από τις λίγες Ευρωπαϊκές χώρες που δεν έχει συγκεκριμένη πολιτική στο θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Το μάθημα της Σεξουαλικής αγωγής χωρίς να είναι απαγορευμένο πρακτικά δεν γίνεται. Στις παρυφές κάποιων μαθημάτων (Βιολογία, Ανθρωπολογία, Θρησκευτικά) υπάρχουν κάποια στοιχεία πάνω στο θέμα, αλλά και αυτά πολλές φορές καταχωνιασμένα στο τέλος των βιβλίων δεν διδάσκονται. (Ανθογαλίδου, 1998).

Κατά καιρούς διατίθενται φυλλάδια ενημερωτικά για επίκαιρα θέματα από το Υπουργείο Παιδείας (πχ AIDS). Δυνατότητα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης υπάρχει

μέσα από τα θεσμοθετημένα, τελευταία, προγράμματα Υγείας, αρκεί φυσικά να έχει επιλεγθεί ανάλογο θέμα. Αυτά αναπτύσσονται συνήθως εκτός ωρολογίου προγράμματος και ο αριθμός των παιδιών που συμμετέχουν είναι περιορισμένος.

Στο Γυμνάσιο γίνονται πιλοτικά ευρωπαϊκά προγράμματα. Τα παιδιά με βιωματικά εργαστήρια μαθαίνουν για τα φύλα, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. Διδάσκονται σε παιδιά ηλικίας 14 – 15 χρονών. Η σεξουαλική αγωγή περιλαμβάνει συνήθως, όπου εφαρμόζεται, βασικές γνώσεις για το ανθρώπινο σώμα και τις βιολογικές λειτουργίες της αναπαραγωγής, μια ανοιχτή εξοικείωση με τους κινδύνους και τις ανεπιθύμητες συνέπειες της σεξουαλικής δραστηριότητας των νέων. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση γίνεται έτσι ένα μάθημα σαν όλα τα άλλα: Χρήσιμες γνώσεις, αλλά ανεπαρκείς.

Θεωρούμε ότι πολλά στοιχεία χαρακτηρίζουν σήμερα την κοινωνία μας ως «σεξουαλικά απελευθερωμένη». Ζούμε μέσα σε ένα διάχυτο ερωτισμό που μας κατευθύνει και σκιαγραφεί το πρόσωπο της εποχής μας. Την πανσεξουαλική αυτή τάση απηγούν τα ποικίλα μηνύματα που απευθύνουν στη συνείδηση του σημερινού ανθρώπου τα διάφορα Μ.Μ.Ε. και ιδιαίτερα η τηλεόραση. Αυτά γίνονται σύμβουλοι που καθοδηγούν ιδιαίτερα τον νέο άνθρωπο στη ζωή.

Κατά συνέπεια η σεξουαλική ωρίμανση του ανθρώπου, σύμφωνα με τους ειδικούς, στις μέρες μας είναι πιο πρόωμη από άλλοτε και πιο απαιτητική.

Η αναγκαιότητα λοιπόν καθιέρωσης μια συστηματικής και ολοκληρωμένης σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών από μικρή ηλικία είναι επιτακτική ανάγκη σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη εποχή. Σε αυτό συμφωνούν γονείς, εκπαιδευτικοί και οι υπόλοιποι ειδικοί.

Σχεδόν όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν εμπειρίες στα θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Έχουν δοκιμαστεί πολλά μοντέλα για την εισαγωγή του μαθήματος στα σχολεία. (Κρουσταλάκης, 2005,σελ.274-275)

Σε ορισμένες χώρες, π.χ. Ελβετία, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση έχει ξεκινήσει από τη δεκαετία του '60 και από το Δημοτικό Σχολείο.(www.gapp.ch/999-Documents/83_25ans_d'education_sexuelle.pdf)

Οι Σκανδιναβικές χώρες, ακόμα πιο πρωτοποριακές, ξεκινούν τη σεξουαλική αγωγή από το νηπιαγωγείο. Σε κάποιες χώρες όπως Ελβετία, Γαλλία, Ολλανδία, οι γονείς καλούνται σε συνεδριάσεις όπου τους παρουσιάζεται το πρόγραμμα, γίνεται ανταλλαγή απόψεων και συζήτηση των αποριών και των φόβων των γονέων γύρω από το θέμα. Οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. (www.education.gouv.fr/botexte/)

Σε όλες τις χώρες που εφαρμόζουν προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, οι εκπαιδευτικοί και όλοι όσοι αναλαμβάνουν τη διδασκαλία των παιδιών έχουν παρακολουθήσει ειδικά σεμινάρια.

Επίσης η UNESCO έχει ευαισθητοποιηθεί στο θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και των διαφυλικών σχέσεων.

Στα πλαίσια αυτά έχει δώσει κάποιες κατευθυντήριες γραμμές.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι νέοι έχουν κάθε δικαίωμα να ενημερώνονται σωστά, έτσι ώστε να μπορούν να προστατεύουν τον εαυτό τους σε περιπτώσεις:

- βίας,
- παρενόχλησης,
- άκαιρης εγκυμοσύνης,
- προστασία από τη μετάδοση σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων όπως το HIV/AIDS

Η ενημέρωση είναι απαραίτητη για να λειτουργεί σαν βάση πάνω στην οποία οι νέοι άνθρωποι θα στηριχτούν για να αναπτύξουν υπεύθυνους τρόπους συμπεριφοράς και

τρόπους σκέψης για τα θέματα γύρω από τη σεξουαλικότητα τους αλλά και για την σεξουαλική τους ζωή.

ΣΚΕΠΤΙΚΟ -ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ

Με αφορμή τα παραπάνω θεωρήσαμε αναγκαίο να σχεδιάσουμε μια πολυμεσική εφαρμογή με τίτλο «Ο Ζώης και η Ζωή- Μια νέα αρχή», η οποία να αποτελεί μια διαθεματική πρόταση ομαδοσυνεργατικής δομής με ουσιαστική εμπλοκή των Νέων Τεχνολογιών. Εξάλλου η χρήση πακέτων εκπαιδευτικού λογισμικού με την σύγχρονη τεχνολογία των πολυμέσων ή η ύπαρξη άλλων εκπαιδευτικών εφαρμογών, οι οποίες χρησιμοποιούν πρωτογενή λογισμικά πακέτα (π.χ. Excel, PowerPoint) ή άλλες γλώσσες προγραμματισμού (Java, Visual Basic κτλ.) παρέχουν στο μαθητή τη δυνατότητα να πειραματιστεί, να αναπτύξει διάφορες στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων, να δράσει πάνω σε ένα περιβάλλον, να ελέγξει τη δράση του και να αντιληφθεί ορισμένες συνέπειες της αλληλεπίδρασης με αυτό και να στοχαστεί (Ράπτης & Ράπτη, 2006).

Ασχοληθήκαμε με την ηλικία των 4-8 ετών, γιατί έρευνες επισημαίνουν ότι η σεξουαλική αγωγή έχει καλύτερα αποτελέσματα όταν ξεκινά σε νεαρά άτομα που δεν έχουν ακόμη ολοκληρωμένες σεξουαλικές εμπειρίες. Γι' αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντική η έγκαιρη σχολική παρέμβαση, από το νηπιαγωγείο ακόμη, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ο δρόμος που θα οδηγήσει τους νέους σε υγιείς, υπεύθυνες αποφάσεις στο μέλλον.

Το παράδειγμα των Σκανδιναβικών χωρών και της Ολλανδίας όπου η σεξουαλική αγωγή είναι υποχρεωτική ήδη από το δημοτικό σχολείο δείχνει ότι οι δείκτες εφηβικών κυήσεων, εκτρώσεων και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων είναι πολύ χαμηλότεροι απ' ότι σε χώρες όπως η Ελλάδα που δεν προσφέρουν συστηματικά σεξουαλική αγωγή. Σύμφωνα με έρευνες σε διεθνές επίπεδο, οι έφηβοι που έχουν λάβει συστηματική σεξουαλική αγωγή στα πλαίσια της σχολικής δράσης είναι πιο πιθανό να καθυστερήσουν την έναρξη των σεξουαλικών τους σχέσεων αλλά κι όταν δραστηριοποιηθούν σεξουαλικά είναι πιο πιθανό να παίρνουν κατάλληλες προφυλάξεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για το πόσο ωφελεί η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στη παιδική ηλικία είναι η εμπειρία της Γαλλίας, όπου το 1999 υπήρξαν 10.000 ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες το χρόνο από τις οποίες οι μισές κατέληξαν σε έκτρωση. Το 2000 ενισχύεται το μάθημα των διαφυλικών σχέσεων και φτάνει τις 40 διδακτικές περιόδους ανά ακαδημαϊκό έτος. Επίσης γίνεται παράλληλη εκστρατεία με τη βοήθεια των Μ.Μ.Ε και πετυχαίνουν αισθητή μείωση των εκτρώσεων στην εφηβική ηλικία. (www.pediatros.com)

Η εμπειρία της Ολλανδίας όπου το μάθημα των διαφυλικών σχέσεων γίνεται ακόμα και στο νηπιαγωγείο. Η Ολλανδική κυβέρνηση δέχεται καθαρά ότι η διαπαιδαγώγηση είναι προτιμότερη από την άρνηση της πραγματικότητας. Οι Ολλανδοί πλέον έχουν τώρα το χαμηλότερο ποσοστό ανήλικων μητέρων σε όλη την Ευρώπη. Σημαντικό είναι ότι αν και τα παιδιά διδάσκονται το θέμα από το νηπιαγωγείο, η σεξουαλική τους συμπεριφορά δεν συγκρίνεται δυσμενέστερα από ότι των συνομηλίκων τους στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. (www.pediatros.com)

Στη Μεγάλη Βρετανία σε επίσημη έρευνα ανάμεσα σε 19.000 ενήλικες, βρέθηκε ότι άτομα που ενημερώθηκαν γύρω από θέματα σεξουαλικής αγωγής στο σχολείο είχαν χαμηλότερο ποσοστό σεξουαλικής δραστηριότητας σε ηλικίες κάτω των 16 ετών παρά άτομα τα οποία ενημερώνονταν από τα διάφορα μέσα πληροφόρησης. (www.pediatros.com)

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι ο Φρόντ στο βιβλίο: «*Τρία δοκίμια για τη σεξουαλική θεωρία*» διερεύνησε τον σύνθετο χαρακτήρα και τη σημασία της σεξουαλικότητας, καθώς και τη σχέση της με την ανάπτυξη της προσωπικότητας. Ειδικότερα, διατύπωσε ότι η σεξουαλική ανάπτυξη συντελείται στα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής και πως ό,τι συμβαίνει σε αυτή την περίοδο έχει αποφασιστική σημασία για τον μετέπειτα έφηβο -όχι μόνο όσον αφορά τη σεξουαλική του ζωή, αλλά και τον χαρακτήρα του. Αν θέλουμε να κατανοήσουμε τον έφηβο, είναι αναγκαίο να ανατρέξουμε στην παιδική του ηλικία. (http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a4/02.html)

Αξίζει να σημειώσουμε επίσης ότι σύμφωνα με την Βιοκοινωνική θεωρία του Erikson τα παιδιά της προσχολικής και πρώτο-σχολικής ηλικίας, βρίσκονται στο 3^ο στάδιο ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης του Εγώ που ονομάζεται «Πρωτοβουλία-Ενοχή». Αν λοιπόν τα παιδιά παίρνοντας πρωτοβουλία και προσπαθήσουν να συζητήσουν με πρόσωπα του περιβάλλοντός τους για σεξουαλικά θέματα και τους δείξουν οι γονείς ή οι εκπαιδευτικοί ότι ενοχλούνται ή τις θεωρήσουν απρεπείς τότε αναπτύσσουν το συναίσθημα της ενοχής. (Παρασκευόπουλος, 1984)

Στηριζόμενοι στα παραπάνω θεωρητικά και ερευνητικά δεδομένα και κάνοντας μια βιβλιογραφική ανασκόπηση στη τρέχουσα παιδική λογοτεχνία μελετώντας κριτικά ιδέες και ευρήματα προσεγγίσαμε το θέμα με μεγάλη ευαισθησία. Επειδή εγείρονται ζητήματα πνευματικών δικαιωμάτων στις εικόνες, χρησιμοποιήθηκαν κάποιες προσωρινά για διδακτικούς σκοπούς και συνέχεια αντικαταστάθηκαν με δικά μας σχέδια.

Μερικά από τα βιβλία που μελετήσαμε είναι:

- Μπαμπέτ Κολ *Η μαμά γέννησε ένα αυγό* . Εκδ. Πατάκης
- Μάρω Λοϊζου *Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα κοσμικό αυγό*. Εκδ. Πατάκης
- Ρόμπι Χάρρις *Τα μωρά δεν τα φέρνει ο πελαργός* .Εκδ. Πατάκης
- Nicholas Allan *Ο Περ, η Τντα και το μικρούτσικο*. Εκδ. Ηράκλειτος
- Grethe Fagerstrom *Που πήγε ο Σπερματούλης*. Εκδ. Ελληνική Παιδεία

Οι βασικές επιδιώξεις μας ως προς το γνωστικό τομέα :

- Οι μαθητές να γνωρίσουν τη σωστή ονομασία των επιμέρους τμημάτων του σώματος, καθώς και τις διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια.
- Να αντιληφθούν τη διαδικασία της αναπαραγωγής
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η ζωή δημιουργείται από τη ζωή και ότι η αναπαραγωγή είναι μια λειτουργία όλων των ζωντανών οργανισμών.
- Ως προς τον συναισθηματικό τομέα:
- Να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας μέσα από την εργασία τους σε ομάδες.
- Να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους, αλλά και το σεβασμό στην προσωπικότητα των άλλων.
- Να συνειδητοποιήσουν τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια και την αλληλεξάρτηση των μελών της.
- Μέσα από καταστάσεις προβληματισμού να αναπτύξουν τη κριτική τους σκέψη.
- Να διασκεδάσουν και να ψυχαγωγηθούν.
- Ως προς τις αξίες και στάσεις ζωής: Να συνειδητοποιήσουν ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από σεβασμό, κατανόηση, αγάπη και συνεργασία, παραμερίζοντας το ψευδοπρόβλημα του ανταγωνισμού των δύο φύλων.

ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΑΜΕ:

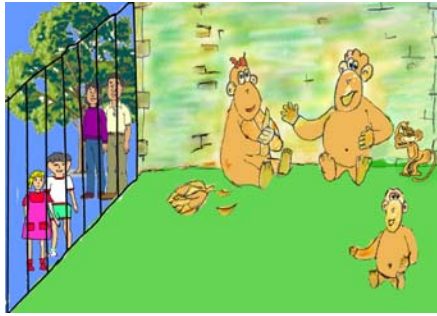
1. Να μην περιορίζεται σε απλή πληροφόρηση το παιδί ,αλλά να προσεγγίζεται το θέμα απλά και συνολικά. Δηλαδή η δημιουργία, η αναπαραγωγή, ο βιολογικός, ο συναισθηματικός, ο κοινωνικός και ο ηθικός τομέας, να συνδεθούν.
2. Να εμπλακεί το παιδί σ' ένα ευχάριστο εμπειρικό περιβάλλον με μικρές ιστορίες (βιωματική, αυθεντική μάθηση) όπου για κάθε πληροφορία δίνεται και ένα κίνητρο στο μαθητή, αφού η πληροφορία αυτή είναι απόρροια φυσιολογικών και καθημερινών ερωτημάτων, αποριών των ίδιων των παιδιών.
3. Ο σχεδιασμός να βασίζεται σε μελέτη των ιδεών και αναπαραστάσεων των ίδιων των μαθητών μας, ώστε να υπάρξει μια συνάφεια με τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών του συγκεκριμένου κοινωνικο-πολιτιστικού πλαισίου.
4. Η εμπλοκή του μαθητή στην ιστορία και η ξενάγησή του στις επιστημονικές πληροφορίες μετά από προσομοιώσεις, να δίνει τη δυνατότητα της αλληλεπίδρασης με τα δεδομένα για να μην είναι παθητικός δέκτης.
5. Να προβλέψουμε συγκεκριμένα σημεία στα οποία οι μαθητές θα ανταλλάσσουν και θα συζητούν τις εμπειρίες τους δίνοντας την ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρέχει στους μαθητές τις κατάλληλες σκαλωσιές μάθησης και να εντοπίσει τυχόν νέες παρανοήσεις ή να χειριστεί τυχόν παρενέργειες που θα προκύψουν από τις συζητήσεις των παιδιών.
6. Λόγω της ιδιαιτερότητας του ευαίσθητου κοινωνικά θέματος χρειάστηκε να συμβουλευτούμε και να διασταυρώσουμε απόψεις ειδικών της σεξουαλικής αγωγής (Γ. Κρουσταλάκης) και της ψυχοπαιδαγωγικής αγωγής (Αθανασία. Ράπτη).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η εφαρμογή αναπτύχθηκε σε περιβάλλον Flash και Visual Basic , ενώ εντάχθηκαν σε αυτή βάσεις δεδομένων (Access) , Εικονική πραγματικότητα και αποσπάσματα Video. Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του λογισμικού δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να κάνουν χρήση των ανοιχτών πακέτων λογισμικού της Microsoft (Word, Excel, Paint, Internet Explorer).

Το λογισμικό ξεκινά με την παρουσίαση δυο μικρών πρωταγωνιστών , οι οποίοι μας αναφέρουν την ηλικία τους, το αγόρι 8 ετών και το κορίτσι 4 ετών. Βρίσκονται έξω από το ζωολογικό κήπο , τον οποίο πρόκειται να επισκεφτούν με τους γονείς τους. Στις επόμενες σκηνές βρίσκονται μέσα στο πάρκο και εντυπωσιάζονται από τις οικογένειες ζώων, τις παρατηρούν και διατυπώνουν απορίες. Μπροστά στο κλουβί της οικογένειας χιμπαντζήδων (εικ.1) , αναρωτιούνται πως ερχόμαστε στη ζωή και βασικά πώς γεννιούνται τα παιδιά. Στη συνέχεια η μητέρα τους παρακινεί να συνεχίσουν τη συζήτησή τους στο σπίτι (εικ.2), όπου εκεί ξεδιπλώνουν τις σκέψεις τους σχετικά με το πώς γεννιούνται τα παιδιά.

Εδώ εμφανίζεται μια δραστηριότητα , όπου ζητείται από τους μαθητές να συζητήσουν μεταξύ τους, στις ομάδες και στην τάξη, τις δικές τους ιδέες, ώστε ο εκπαιδευτικός υιοθετώντας κοινωνικο-εποικοδομιστικές προσεγγίσεις, να λάβει υπόψη τις πρότερες ιδέες και αναπαραστάσεις των μαθητών ,να εντοπίσει τις περιοχές που χρειάζονται εννοιολογικές αλλαγές και να προβεί στις αντίστοιχες μεθοδολογικές επιλογές.

εικ.1

εικ.2

Η μητέρα τα παρακινεί να παρακολουθήσουν ένα λογισμικό στον υπολογιστή, σχετικό με το θέμα και έτσι θα λύσουν τις απορίες τους.

Στη κεντρική οθόνη του λογισμικού (εικ.3) τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα από τα υποθέματα, φυτά, ζώα και άνθρωπος. Θεωρήσαμε ότι έπρεπε να δοθεί η έννοια της δημιουργίας της ζωής και της αναπαραγωγής συνολικά, όσον αφορά το πώς αυτά συμβαίνουν στη φύση και αργότερα να συγκεκριμενοποιήσουμε στον άνθρωπο.

Στις ενότητες φυτά και ζώα (εικ.4,5) παρουσιάζεται με παιγνιώδη μορφή, η αναπαραγωγή των ζώων και ο πολλαπλασιασμός των φυτών.

εικ.3

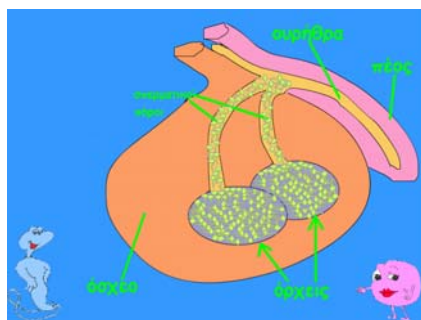
εικ.4

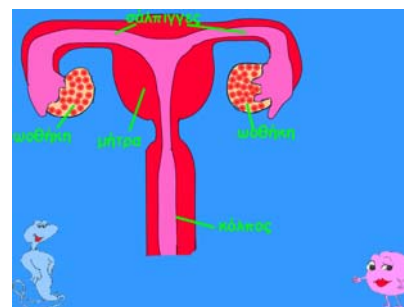
εικ.5

Η ενότητα άνθρωπος ξεκινά με τους προβληματισμούς κάποιων μικρών παιδιών, για το πώς ήρθαν στη ζωή. Από αυτή τη στιγμή αναλαμβάνουν οι δυο κεντρικοί ήρωες του λογισμικού, ο Ζώης και η Ζωή, να δώσουν απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Ο Ζώης είναι ένα σπέρματοζώαριο και η Ζωή είναι ένα ωάριο.

Ξεκινώντας από τις διαφορές στη συμπεριφορά και στο σώμα των αγοριών και των κοριτσιών, επικεντρωνόμαστε σε μια αναλυτική παρουσίαση των γεννητικών οργάνων και της λειτουργία τους (εικ. 6,7).

εικ.6

εικ.7

Για να μην είναι οι μαθητές παθητικοί παρατηρητές του λογισμικού, δώσαμε ιδιαίτερη βαρύτητα στο διαδραστικό χαρακτήρα της εφαρμογή μας. Τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν τι θα δουν, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν με τους ήρωες

(εικ.8,9), να προσπαθήσουν να τους ανακαλύψουν για να συνεχίσουν τη ξενάγησή τους στο λογισμικό.

εικ.8

εικ.9

Προχωρώντας το λογισμικό βασική επιδίωξή μας είναι οι μαθητές να κατανοήσουν ότι για να υπάρξει μια υγιής σεξουαλική σχέση, αυτή θα πρέπει να συμβεί σε μια ορισμένη ηλικία που θα υπάρχει συναισθηματική ωριμότητα και ψυχική επαφή ανάμεσα στους συντρόφους. Όσον αφορά δε την τεκνοποίηση το ασφαλέστερο περιβάλλον για την πραγματοποίησή της είναι η οικογένεια. Εδώ δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να συζητήσουν τις απόψεις τους για διάφορες μορφές οικογένειας (μονογονεϊκές οικογένειες και ανύπαντροι γονείς).

Για να αποφύγουμε τη μηχανιστική διάσταση της σεξουαλικής επαφής, δώσαμε ιδιαίτερη βαρύτητα στις σχέσεις των δύο φύλων, στο ρόλο της οικογένειας και στις σχέσεις των μελών της, κάνοντας μια ιστορική αναδρομή και παράλληλες αναφορές σε άλλους πολιτισμούς, και στους ηθικούς κώδικες του εκάστοτε κοινωνικοοικονομικού και πολιτιστικού πλαισίου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η αξιολόγηση έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με τις ενδεικνυόμενες από τη σχετική βιβλιογραφία διαδικασίες (Μακράκης, Ράπτης Β' τόμος, 2006). Ήδη έχει εφαρμοστεί στη τάξη μας στο πλαίσιο της καθημερινής διδασκαλίας μας και η επεξεργασία των δεδομένων βρίσκεται σε εξέλιξη.

Παρ' όλα αυτά ήδη τα δεδομένα της διαμορφωτικής αξιολόγησης μας επιτρέπουν να σχηματίσουμε μια πρώτη εικόνα σχετικά με την ευχρηστία, παιδαγωγική καταλληλότητα, αλληλεπιδραστικότητα και τις τεχνικές προδιαγραφές της κατασκευής μας.

Έχει φανεί ότι σε όλα τα παραπάνω κριτήρια, οι νεαροί χρήστες ανταποκρίθηκαν θετικά. Ορισμένες παρανοήσεις των μαθητών που δεν τις είχαμε λάβει υπόψη και δυσκολίες νοητικής επεξεργασίας πληροφοριών, αξιοποιήθηκαν για τη βελτίωση του λογισμικού.

Γενικά το ενδιαφέρον, η εμπλοκή των μαθητών, οι γόνιμες συζητήσεις που αναπτύχθηκαν με αφορμή και στο πλαίσιο των σχεδιασμένων δραστηριοτήτων, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα αποτελέσουν θέμα μιας άλλης δημοσίευσης.

Τα παιδιά με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και απροσδόκητα για μας, συζήτησαν ελεύθερα για θέματα που προκαλούν ντροπή, όπως για παράδειγμα οι ονομασίες των γεννητικών οργάνων, τη μορφή τους, η διαδικασία ένωσης του σπερματοζωαρίου με το ωάριο. Ενθουσιάστηκαν με τη διαδικασία σύλληψης, και ανάπτυξης του εμβρύου (κυτταρική διαίρεση, έμβρυο πρώτων εβδομάδων). Π.χ. κάποιο παιδί είπε: «Εγώ αποκλείεται να ήμουν έτσι». Δεν περιμέναμε ότι θα έδειχναν παρόμοιο

ενδιαφέρον και στα θέματα που αφορούν στη δημιουργία του κόσμου (big bang) και στην επικονίαση των φυτών.

Μια επιφύλαξη που είχαμε για το αν η διαχείριση των ηθικών θεμάτων είναι κατάλληλη για τη μικρή ηλικία των παιδιών διαπιστώσαμε ότι τα παιδιά της συγκεκριμένης κοινωνικο-πολιτιστικής προέλευσης παρουσιάζουν μια σχετική ετοιμότητα- ωριμότητα στο να κατανοήσουν βασικές αφηρημένες έννοιες όπως είναι: η σχετικότητα της ηθικής, οι κοινωνικοί κανόνες συμπεριφοράς, η νομιμοποίηση του έρωτα και των συναισθημάτων σε κατάλληλη στιγμή της ζωής, η έννοια της βιολογικής ανάπτυξης η οποία έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες και τους αντίστοιχους κοινωνικούς περιορισμούς.

Αυτό επιτεύχθηκε με πολύ απλά λόγια και παραδείγματα από την καθημερινή τους εμπειρία, από τις διάφορες εποχές αλλά και από διαφορετικές κοινωνίες με τις οποίες συνυπάρχουν. Σ' αυτό το σημείο έγινε προσπάθεια να αποφευχθούν νύξεις ή συμπεράσματα ρατσιστικά ή η υπεροχή του δικού μας πολιτισμού σε σχέση με άλλους.

Πρόθεσή μας είναι να κάνουμε μια μετά-αξιολόγηση (post-test) για να διαπιστώσουμε αν τα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν μεταφερθεί σε μεταγενέστερη χρονική περίοδο και σε διαφορετικές περιστάσεις. Χρειάζονται εκτεταμένες εφαρμογές και συστηματική έρευνα για να εκτιμηθούν μαθησιακά αποτελέσματα αυτού του είδους.

Από τη όλη εφαρμογή και εμείς ως δάσκαλοι αποκομίσαμε σημαντικές εμπειρίες που μας βοήθησαν στο πέρασμά μας από τον παραδοσιακό στο σύγχρονο τρόπο διδασκαλίας. Φυσικά δεν αναμένει κανείς ότι με μια παρέμβαση θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε καλύτερα άλλες επιρροές από το περιβάλλον τους. Όμως η συμβολή και ο ρόλος του δασκάλου είναι να διαμεσολαβήσει στη παροχή εμπειριών στους μαθητές, που θα λειτουργήσουν ως παράγοντας ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Τον κ. Ράπτη Αριστοτέλη , Καθηγητή στο Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Πληροφορική στην Εκπαίδευση, που ενισχύει με κάθε τρόπο την προσπάθειά μας και μας εμπνυχώνει σε κάθε δυσκολία.

Την κ. Ράπτη-Γαλανουδάκη Αθανασία, Εντετ. Επίκουρη Καθ. ΠΤΔΕ, Δρ. της Ψυχοπαιδαγωγικής Συμβουλευτικής και του Προσανατολισμού, για την υποστήριξή της, τις ανεκτίμητες συμβουλές της καθώς και για την επίβλεψη του λογισμικού καθόλη τη διάρκεια της δημιουργίας του.

Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Κρουσταλάκη Γεώργιο, Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής, Τμήμα Φιλοσοφίας –Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής, για την καθοδήγησή του και τις συμβουλές του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κρουσταλάκης Σ. Γεώργιος, *ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ Πορεία ζωής* , Αθήνα 2005
Μακράκης Βασίλης , *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση*, Εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2000
Παρασκευόπουλος Ιωάννης, *Εξελικτική Ψυχολογία*, Αθήνα 1984
Ράπτης, Α. & Ράπτη Α. (2006) *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας*. Α΄ τόμος, Αθήνα

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

www.education.gouv.fr/botexte

www.pediatros.com

www.gapp.ch/999-Documents/83_25ans_d'education_sexuelle.pdf

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a4/02.html

<http://web.auth.gr/virtualschool/1.1/Praxis/AnthogalidouSexualEducation.html>

<http://www.rethinkingschools.org/sex/>

<http://www.rethinkingschools.org/sex/Atwo172.shtml>